

**MOŽNO SI
ZATANCUJEME
NA DRUHO
SVETE**

Olga Feldeková

MOŽNO SI ZATANCUJEME NA DRUHOM SVETE

Oľga Feldeková

Text © 2023 by Oľga Feldeková
Afterword © 2023 by Anna Lara
Photos © 2023 by Anna Lara
Illustrations © 2023 by Mária Medvecká
Design © 2023 by Miroslava Repiská
Slovak edition © 2023 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-8827-0

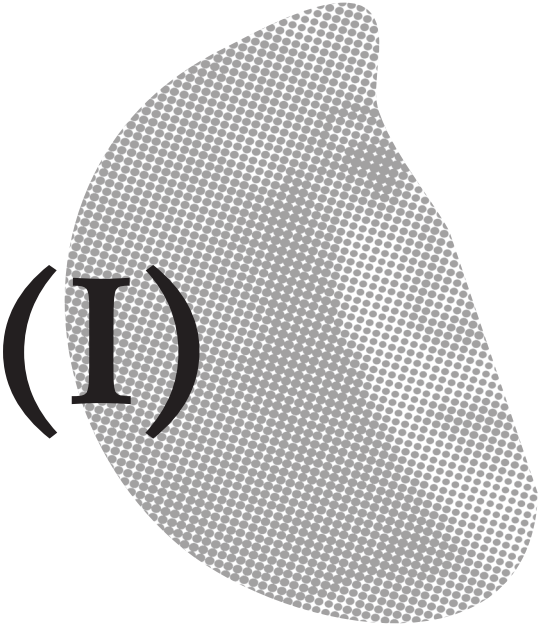
Oľga Feldeková

**MOŽNO SI
ZATANCUJEME
NA DRUHO
SVETE**

Zostavila
a doslov napísala
Anna Lara

IKAR

Mária Medvecká, Daždivý deň

NEBO KRAJŠIE AKO NAOZAJSKÉ

Bola som včera v škole, vieš? A prišla Papeková najedovaná – ja neviem prečo – a povedala:

„Kto pekne nakreslí výkres pastelkami, tomu dáme vodové farby!“

Mala som len také pastelky, vieš? Celej triede, každému ocko alebo mamička kúpili pastelky. Mne mamička už dávno, dávno, ešte keď som nechodila do školy, a schovala ich, keď podrastiem. A keď som chodila do prvej triedy, v sekretári som

ich našla a mamička prišla na to, že keď už som tie pastelky našla, môžem nimi aj maľovať, lebo kto si čo nájde, to jeho je. A ja som si tie pastelky našla.

No a v prvej triede sme najprv maľovali takú lúku. A ja som vždy vedela: kvet musí byť taký veľký ako lúka, lebo kvet je len jeden, aj lúka je len jedna. Ale je z mnohých. A kvet je len z jedného. A potom som maľovala samé lúky a kvety. A deti už maľovali aj oči, aj nos, a mne súdružka učiteľka Kováčiková, ona mala prsteň na ukazováku, povedala:

„Anča, veď už maľuj aj nos, aj oči!“

A ja som povedala:

„Nie, ja radšej kvety a lúky. Ja si budem maľovať svoje a vy si maľujte svoje.“

Aj doma tak: robila som si svoje a mamička si robila svoje. Ja som polievku nevarila, ja som zbierala škatulky a mojej mamičke nikdy nenapadlo škatulky zbierať a mne nikdy nenapadlo variť inú polievku ako z blata. Tak som si robila svoje a mamička si robila svoje. Ale všetky deti sa už všeličo naučili a ja som len FÚRT kvety a lúku, kvety a lúku, a kde-tu bola aj voda. A ešte mi deti kričali:

„FÚJ, zelená a modrá!“

Ja som vedela, že v tom je trocha FÚJ. Ale maľovala som si svoje. Tak sa mi zelená pastelka ešte v prvej triede vyminula, na tých lúkach.

A v druhej triede nás už učí bitkárskjšia učiteľka, než bola Kováčiková. Tá Papeková. Ona má palicu, a keď raz buchne po stole, celá trieda je pod lavicami. A to jej Vlado Hučala nosí. Lebo Vlado Hučala býva pri vrbinách, jemu vždy káže odrezat' palicu od vrbín a doniesť, vieš?

No a včera prišla tá Papeková, najedovaná, ja neviem prečo, a povedala:

„Kto pekne nakreslí výkres pastelkami, tomu dáme vodové farby.“

A ja som tak pekne chcela!

Začala som najprv od vody. Zelenou. Tak, takú vodičku – tiekla. Aj topánku som na ňu nakreslila, ale nik mi nerozumel.

Beta, čo za mnou sedí, sa dívala, smiala sa. Ale ja viem, že vo vodičke je topánka, lebo som ju videla plávať, keď som bola s mamičkou plákať. Plávala tam taká stará baganča. Tak som nakreslila aj tú. Môžem ja za to, že ju Beta nevidela? Nemôžem. Potom som začala maľovať trávičku. Ale som nevedela, kde sa končí tráva a kde sa začína nebo.

A keď som išla začať nebo, tak VTÉDY VLADÓ Hučala smrkol. A Papekovej, keď niekto smrkne, hneď príde zle. Lebo ona je taká čudná, tak jej prišlo zle.

A ona tak buchla palicou po stole, že sa tá palica zlomila a celá trieda sa zľakla. No a tí, čo práve kreslili, najusilovnejší, tým sa vtedy pastelky zlomili. A len sedem nás bolo, vieš? Tých najusilovnejších. A všetko samí najhorší žiaci. Lebo ostatní už mali všetko hotové a my sme to chceli dohnať.

A ja som bola medzi nimi. A tiež sa mi zlomila pastelka, práve tá zelená, čo som potrebovala. A ja som si nevedela pastelku zastrúhať. Učiteľku som sa bála prosiť, aby mi pastelku zastrúhala. A koho iného? Kto to mal urobiť? Ja som si mala? Ja som ani nožík nemala, ani mi mamička nikdy nožík nechcela dať. Kúpila mi strúhadielko, lenže ja som nikdy nevedela, kedy dosť. Ja som vždy na tom strúhadielku strúhala až dovtedy, kým som neprestrúhala.

Začala som si svoju zelenú pastelku strúhať. A už bola vyminutá z prvej triedy, z tých lúk. Veď som ti hovorila, nie? No vidíš! Strúhala som, strúhala, a keď som si vynímala von, tak som mala aj druhú špičku začatú. No, čo sa mi už medzi tým jedna špička zlomila. Strúhala som druhú, tretiu, štvrtú, a keď som dostrúhala, takú ceruzôčku som mala, čo som ju ani do ruky chytiť nemohla. Pravdaže som už nič pekné nemohla nakresliť, no nie? Už som do konca hodiny ani ČIAREČKY neurobila. Tak som nechala čisté. Aj nebo čisté, aj všetko čisté, lebo ja som chcela zelenou aj nebo.

Papeková sa nám kázala podpísať a ja som sa chcela zelenou aj podpísať, nemala som zelenú pastelku, nepodpísala som sa. No a Papekuľa to videla, pozbierala výkresy a povedala, že nedostanem vodové farby.

Ja som si myslela, že ma pochopí, že aj ona má trošku rada zelenú farbu a že jej bude ľúto, že tá zelená tam CHYBUJE. A že tá sa mi zlomila! Že pochopí, že sa mi zlomila pre tú palicu, vieš? A to práve pre palicu od toho Vlada Hučalu, čo smrkol.

No vidíš! On smrkol a palica, čo on odrezal, sa zlomila. Čo má smrkať, keď reže také palice, čo sa lámú, no nie? A čo má rezať také palice, čo sa lámú, keď smrká, no nie?

A tak musela zájsť za Papekuľou mamička. Papekuľa je mamičkina kamarátka, lebo aj mamička je učiteľka, len neučí, lebo je chorá. No a mamička Papekuli povedala:

„Melanka, veď daj tej našej Aničke vodové, ona by strašne rada vodovými.“

A Papečka je hlúpa, ja som dnes mala u nej tú protekciu, vieš? A dala mi vodové a všetky deti sa čudovali, že som mala hnusný výkres a že som dostala vodové. A celá trieda sa na mňa hnevala.

Pomyslela som si, veď ja vám ukážem, že ja viem vodovými najkrajšie! Ale som si povedala – zelenú nechcem, zelená ma TAK sklamala! Vezmem si modrú.

A mamička mi zabudla povedať, že modrá zo ŠÉCKÝCH farieb najviac zapíja. A ja som si zobrala modrú a Papečka, tá nám nedala riadne výkresy, tá nám dala také z kresleniek. A ten papier, to nik v triede nevedel, len ja som vedela, že ten papier strašne zapíja, no! Ale som vedela, že papier zapíja – čo z toho, keď som ja nevedela, že práve modrá farba zapíja najviac. To mi zabudla mamička povedať, vieš?

Každý maľoval červenou, žltou a TAK a KRÁSNE to mali, PÉSTRÉ, a ja som si zobrala modrú a štetec som chytila najhrubší a povedala som si, že nezačnem od trávy, ale od neba, a začala som nebo, nebo, nebo a stále sa mi zdalo, že je toho neba málo. A keď mi zaschlo, zase som robila nebo. Maľovala som nebonebonebonebonebo, a tak som si celý výkres pomalovala samým nebom. A na trávu mi už ani kúštiček neostalo. A tá modrá farba zapíja a celý výkres mi pozapíjalo, ale sa mi zdalo, že to je práve tak akurát, veď ani nebo nebýva všade

rovnaké, že dakde je tak, takTÁK, taktak, takTÁK.

Šla som zaniest výkres a pomyslela som si: Konečne Papečka uvidí také nebo, aké má byť.

A mne sa nepáči písmeno K. A tak som si ho radšej nedala. Podpísala som sa JAVORSÁ. Lebo načo K, nie? Aj tak bude vedieť, čie je to, keď som Anička. Som len jedna Anička v triede. Napísala som Anna JAVORSÁ a som to niesla.

A ona pri stolíku každého chválila, a tak som si pomyslela: Uvidíte teraz, keď ja jej dám to nebo, čo je to za obraz!

Ako som to tam niesla, držala som si ten výkres obrátený k sebe, aby ho predtým nikto nevidel.

Pri stolíku som ho už neniesla tak rovno, aby si nemyslela, že je to stena, ale nad hlavou, aby to bolo hore, aby vedela, že je to nebo.

Ale čo bolo nad mojou hlavou, to bolo pod jej nosom, takže neprišla na to, že to má byť nebo, a len sa tak pozrela a už aj musela tou palicou tresnúť do stola, až sa zase zlomila, a povedala:

„Javorská vráti vodové farby a bude kresliť pastelkami!“

TÓLKO som sa dnes pre to už naplakala. Mamička mi povedala:

„Neboj sa, ja ťa naučím tými pastelkami krajšie maľovať ako tými vodovými!“

Ale ja som si myslela, že sa nedá nič krajšie namaľovať, ako som namaľovala, lenže aj učiteľka a – mamička to nevidela – ŠÉCI sú hlúpi, lebo nevideli, FÁKT, že také nebo je krajšie ako NAOZAJSKÉ, lebo NAOZAJSKÉ nebo je, keď je celé modré, a pozrieš sa nad ten komín, aj nad tým komínom je také isté ako nad tým druhým komínom. A moje nebo nebolo také. Moje nebo nad jedným komínom bolo trošku inakšie ako nad druhým komínom.

Keby si to bola všimla, bola by uznala, koľko námahy ma to stálo, kým som spravila také nebo, aby bolo ÓZAJ krásne. Ani škvrnku trávy som doň nespravila a trávu som TÁK rada maľovala, ale som sa celej trávy ZRIÉKLA, len aby to nebo bolo krásne.

Mária Medvecká, Oravský dvor

ŠTAHOVANIE NA MIESTE

Dom na vyšnom konci, v ktorom vyrástla Nórika Zimániová, bol kedysi prvý dom v mestečku. Dal ho postaviť brat Nórikinej prababky. Bol to vyučený lekárnik. V mestečku ho volali pán. Keď v niektorom dome povedali „bol u nás pán“ alebo „jutro pôjdem pánovi narúbať dreva“, každý vedel, o koho ide.

Nórikina prababka, keďže mala brata lekárnika, nosila klo- búk. Vďaka takejto odvahe prestala patriť medzi pospolité

ženičky. Zaradila sa do vyššie postavených kruhov a prischlo jej pomenovanie „lepšá“.

Prababku, dozaista ešte predtým, ako začala nosiť klobúk, vydali za istého Balla, staršieho usadnutého človeka. Vedľa lekárnikovho domu stál vtedy aj iný, prababkin rodičovský, do toho sa Ballo priženil. Využila prababka krátku návštevu svojho muža v Pešti – bol si tam pozrieť sestru – a zavolala si na návštevu istého Pastrnák. Ten u nej zostal dlhšie, ako sa patrí, a tak jeho návšteva popchla niekoľkých cirkevníkov, aby v záujme zachovania dobrých mravov napísali Ballovi do Pešti list:

„Joško náš. Žofku tvoju prišiel pozrieť Pastrnák, ešte je tam furt. Slúška spí fstájni a plače. Už budeme kosieť, ide bysť pekne, tak opschne. I do Lúk ladže tráíst, obec je zdravá, len Komprda furt nie. Misel sa var utopiť ešte cespovodeň. Keť pokosíme, var ho puojdeme dadeľ pohľadať. Spánom Bohom. Jozef Zvonár, Štefan Árvay, Ján Ferenčík, Peter Buľa-Kán, Štefan Rapčák, Anna Tuková.“

Prečítal si Ballo list, darčeky zakúpené pre ženu venoval sestre v Pešti a viac sa v mestečku neukázal.

Pastrnák splodil s prababkou dve deti. Františka Balla, Nórikinho starého otca, a jeho sestru Helenku Ballovú. Na každú senzáciu sa rýchlo zabudne. Zabudlo sa aj na to, že Pastrnák žije s Nórikinou prababkou nadivoko, a urobili ho richtárom. Za svojej kariéry dal postaviť v Lúkach ringršpíl. Keď ta prišli z mestečka na sená, tak sa im ringršpíl zapáčil, tak ich zdržal, že seno viezli domov polozhnuté. Pastrnák bol povestný tým, že po točitých drevených schodoch chodil na Mestský dom úradovať na koni. Keď trochu ostarel a vyskočili mu jabĺčka na kolenách, dal jeho nástupca ringršpíl zvaliť. Pradedo Pastrnák ostal ležať doma. Prababka, či už z lútosti, alebo že tiež bola chorá, čoraz častejšie líhala k nemu. Dcéra Helenka si kúpila v Kubíne klobúk a vydala sa do Pešti. Syn František sa oženil, kúpil si dom od lekárniaka, presťahoval sa doň a staral sa o svojich rodičov v susednom. Kúpil i kravu do ich maštale a nosil im od nej mlieko.

Priniesol raz mlieko do izby, kde jeho rodičia ležali, a našiel tam Helenku z Pešti a notára. Notár spisoval testament. Stálo v ňom, že dom, pole aj kravička pripadajú Helene Majcherovej, rodenej Ballovej, z Pešti.

„A čija to krava, mamko?“ opýtal sa Nórikin starý otec.

„Ferkova,“ priznala prababka. Notár to vniesol do testamentu.

Prababka zomrela a Nórikin starý otec sa rozhodol, že sa už ani neobzrie o Paštrnáka a že sa nebude volať Ballo, veď to ani nebol jeho pravý otec. Ani Paštrnákom po pravom otcovi sa nechcel volať, lebo ten zas priviedol celú rodinu do hanby. Vtedy, v čase maďarizácie, zapáčilo sa mu najviac meno Pataky. A tak sa aj volal až do svojej smrti. Aj na svoju sestru Helenku zanevrel. Keď prišla na ňu reč, volal ju len Majcherka. Po rokoch sa vybral na včelársky kongres do Pešti. O pobyte v Pešti nikdy nerozprával. Len Majcherku od tých čias volal zase Helenka.

Nórikina stará mama Sidónia Patakyová sa na Majcherku ani nevypytovala. Vycítila, o ktorých veciach starý otec Pataky nikdy nič nepovie, a dala mu pokoj. Vadvievali sa zriedkakedy, ale keď sa už povadili, nezabudla mu pripomenúť ringšpíl v Lúkach, ktorý dal postaviť jeho otec Paštrnák. Starý otec Pataky si občas vypil. Hoci mal vtedy dobrú náladu, chcela uňho jeho žena tento zlozvyk vykoreniť. Keď prišiel domov opitý, poslala deti spať do Palidera, k svojim rodičom. Keď sa starý otec Pataky ráno prebudil, pýtal sa, kde sú.

„A ty sa var nepamätáš?“ opýtala sa stará mama Patakyová. „Včera si nás tu ksel pozabíjať. Chúdatá, v nočných košeliach museli utiecť do Palidera. I nábytek si posprevracal, šeko si to tu ksel porúbať.“

Starý otec Pataky sa s výčitkami svedomia vybral do Palidera po deti. Tam mu raz v takej chvíli svokor Palider navrhol, aby spoločne vstúpili do spolku miernosti. Ešte v ten deň sa vybrali na faru zložiť prísahu. Starý otec Pataky celou cestou krútil hlavou a hundral:

„To už raz nie možnô, čo tá pálenka s človekom porobí. Já už pálenku, čo živý budem, do úst nevezmem.“

„Tam sa vyvrašíme, Ferko, na fare,“ povzbudzoval ho svokor Palider.

Farár si vypočul zaťa aj svokra, povedal čosi aj po latinsky, potom im dal podpísať. Keď podpísali, usmial sa na nich ako človek, ktorý sa chystá prezradiť príjemné tajomstvo:

„Neznamená to, že už nikdy si ani trošku nebudete môcť vypiť. Po obede je dovolené vypiť si pohárik vína. Pálenka je zakázaná celkom.“

„Nech ma hneď tu pánboh skáre, jak já i ku vínu privoňám,“ povedal starý otec Pataky.

„Veď sa už len neodťahuj, Ferko,“ povedal svokor Palider a pousmial sa.

Potom, ako keby dostal strach, že sa zasmial a nemal sa, povedal vážne, nespúšťajúc z farára oči:

„Povolená sme dostali.“

Keď si o týždeň pokorne išiel starý otec Pataky do Palidera po deti, svokor Palider ho vítal:

„Ej, Ferko, Ferko!“

„Veď sme mali povolená,“ bránil sa starý otec Pataky.

„Zle si čul, Ferko, Na pálenku sme prisahali. Povolená bolo len na pohárik vína.“

„Hej? To som misel ozaj zle čuť,“ povedal starý otec Pataky.

•••

Stará mama Patakyová túžila, aby z jej detí boli páni. Prvým dieťaťom bol syn Jozef, druhým dcéra Mária a tretím Nórikina mama Emília. Keď bol Jozef malý, ušila mu matrôzky a taký bol v nich krásny, že si ho mníšky v „úvode“ brali z rúk do rúk a najradšej by si ho boli nechali aj cez noc. Ešte v predškolskom veku dostal Jozef španielku. Doktor Preis povedal, že nevyžije, ale stará mama Patakyová ho svojou starostlivosťou a modlitbami vytrhla smrti priamo z rúk. A to nemala robiť. Boh ju za to potrestal tým, že z Jozefa, napriek svojmu obrovskému

úsiliu, nemohla urobiť pána. Dcéra Mária bola tichá, pracovitá, ale veľmi tvrdohlavá. Len Nórikina mama Emília rástla presne podľa predstáv starej mamy Patakyovej. Stala sa teda učiteľkou.

Jozef sa učil zle. Z triedy do triedy prechádzal iba zásluhou čerstvo vymúteného masla a hydiny – ničoho nebolo starej mame Patakyovej ľúto, keď išlo o syna. Do gymnázia chodil v niekoľkých mestách. Keď sa dostal do Košíc, chodil do kvarty. Celú túto triedu strávil v kine. Na prázdniny sa vrátil domov bez vysvedčenia. Aj keď bola reakcia rodičov búrlivá, on bol presvedčený, že to stálo za to. Keď už aj stará mama usúdila, že zo štúdií nič nebude, išiel Jozef do zamestnania. Vystriedal ich niekoľko. Bol aj financom v Bratislave, kde sa vyznamenal tým, že z mosta strieľal do lode, ktorá nechcela na jeho povel zastať. Zakotvil doma ako listár.

Dcéra Mária proti vôli starej mamy Patakyovej začala chodiť do Sokola. Tam ju pánboh potrestal a zlomila si nohu. Dali jej ju do doštičiek, a keď doštičky zložili, noha bola krátka a krivá. Nechceli nechať mladé dievča na krivej nohe. Keď doktor Preis povedal, že sa nedá nič robiť, zavolali istého chlapa menom Bernolák z Námestova, ktorý vedel opravovať zle zrastené zlomeniny. Bernolák kázal obložiť nohu na noc zemiakovými šupkami, aby kosti zmäkli. Na druhý deň poslal všetkých preč a na peľasti zlomil Márii nohu na inom mieste, než bolo treba. Dal ju do doštičiek a odišiel. Keď sa noha zrástla a doštičky zložili, bola ešte krivšia než predtým. Toto sa opakovalo tri razy. Keď už aj trpezlivá Mária povedala dosť, dala si povedať i stará mama Patakyová a s lámaním nohy prestali. Zoslabnutá, bledá Mária vyšla po dlhom čase pred dom, sadla si na lavičku a sedela tam od rána do večera, aj keď jej vyniesli von. Dostala slnečný úpal. Odvtedy ju veľmi bolievala hlava a pod posteľou vždy mala nachystaný lavór s octovou vodou, v ktorej si v noci máčala handričku a prikladala si ju na čelo. V jedno ráno sa jej prihovorili a ona neodpovedala. Bola mŕtva. Stará mama Patakyová hneď zavolala susedu a spolu išli ku krajčírke dať mŕtvej ušiť svadobné šaty do truhly. Z polcesty

sa však vrátili presvedčiť sa, či je Mária naozaj mŕtva, aby si neurobili hanbu. Mária bola mŕtva naozaj.

Najkrajšie obliekala stará mama Patakyová dcéru Emíliu. Keď sa stala učiteľkou, prestala jej aj šiť, hoci deti vždy zaobliekla sama. Emílii už musela šiť krajčírka až kdesi v Kubíne. Stará mama Patakyová čakávala do noci, kým prišiel z Kubína vlak, aby sa potešila novým šatám svojej dcéry. Vždy ešte našla dajakú chybičku. Dcéra si ľahla spať a ona jej to dakedy až do rána opravovala. Každé ráno čakali dcéru pri posteli vypraté a vyhladené šaty, aby šla do školy pekná. Aj topánky boli nakrémované. Stará mama Patakyová už bola dávno na poli. Nebolo sa ani komu poďakovať.

Keď bola stará mama Patakyová v prechode, musela ísť na operáciu. Ležala v žilinskej nemocnici. Dcéra Emília ju tam po operácii bola pozrieť. Stará mama Patakyová bola veselá, len ju trápil strašný smäd. Vodu jej piť zakázali. Keď jej dcéra utierala čelo mokrým uterákom, ten uterák jej vzala a sala z neho vodu. Dcéra popýtala sestričku, aby mohla prenocovať s mamou. Ležala sama v izbe a jedna posteľ bola prázdna. Stará mama Patakyová mala zakázané sa hýbať, dcéra jej chcela byť aspoň prvú noc po operácii poruke. Sestrička jej to nedovolila, nedalo sa nič robiť, išla spať k známym. Ráno išla pozrieť mamu do nemocnice. Povedali jej, že v noci zomrela. Ráno ju tam našla sestrička už studenú. Asi sa prudko pohla alebo chcela ísť na potrebu. Dcéra sa rozhodla, že to tej sestričke do smrti nezabudne.

Starý otec Pataky si myslel, že aj on musí zomrieť.

„Jako to len budeme?“ pýtal sa dcéry. „Veď si nevieme ani navariť, ani oprat.“

Na kare sa starý otec Pataky opil a vypytoval sa zhromaždených príbuzných, s kým by sa mal oženiť. Dcéra povedala, že ak sa ožení, odsťahuje sa z mestečka a už nikdy sa doň nevráti. Dcéry sa starý otec Pataky bál.

•••

Mestečko sa skladalo z nižného konca, vyšného konca, námestia a ulice. Na ulici vyrástol Nórikin otec Juraj Zimáni, vysoký blondiak v okuliaroch.

Jeho matka, stará mama Zimániová, sa vydávala, keď mala šesťnásť rokov. Bolaže to svadba! Keď sa rozprúdila svadobná hostina, vytratila sa nevesta von a išla sa s deťmi kľzať. Keď sa rozbehla od Planiety, zastala až pred domom, kde sa zabávali svadobčania. Ženích, starý otec Zimáni, bol vdovec. S prvou ženou mal jedného syna Cyrila – ten sa tiež šmýkal s nevestou. Vonku bolo tma. Nik sa na nevestu nepýtal, každý sa staral o to, čo bolo na stole. Len ženích, starý otec Zimáni, pozoroval čudnú záclonu na vonkajšej strane obloka. Záclona sa mihla a už jej nebolo. O chvíľu sa zase mihla a zase jej nebolo.

„Veď to šlajer, Hana sa šmýka,“ povedal starý otec svokrovcom.

„Potom to id' posypať popolom, nech sa nepozabíjame,“ povedala svokra a núkala svadobných hostí ďalej.

Ženích vyšiel pred dom a zavolať: „Hanka! Hankááá!“

Nevesta práve utekala na koniec šmýkačky, nepočula, že ju volá jej muž.

„Hanka! Hanička! Hana! Hana, ty hlucháň hluchý!“ zavolať znova.

Nevesta sa rozbehla a on ju na šmýkačke v najväčšej rýchlosti chytil. Obidvaja spadli, ženích sa udrel, nevesta sa na tom strašne smiala.

„Hanka, poďme na šop,“ povedal vtedy starý otec Zimáni. Hanka nechcela a opytovala sa načo. Starý otec Zimáni jej povedal, že veď uvidí. Vydriapali sa na šop a o chvíľu nevesta začala kričať. Hlas svojho dieťaťa začujú vždy prví rodičia. Utekali za hlasom, zbehli do humna a počúvali, ako sa zo šopu ozýva hlas ich Hanky:

„Otec, mamó, ratujte!“

„Čô tam?“ opýtali sa.

„Já a Hanka,“ odpovedal vážne zo šopu starý otec Zimáni.

„Joj, Hana, jakô si len sprostô,“ povedala prababka a spolu s pradedkom sa vrátili medzi svadobných hostí.

Stará mama Zimániová mala so starým otcom Zimánim štyri deti. Dcéra Karolína zomrela, keď mala päť rokov. Dali jej postaviť pomník z „karárskeho“ mramoru. Potom mali syna Pavla, ktorý si ako vojak v prvej svetovej vojne zadovážil suchoty. Na suchoty bolo najlepšie kozie mlieko. Zimániovci kúpili kozu. Starosť o ňu pripadla dvom najmladším synom, Štefanovi a Jurajovi. Koza bola v tých časoch znakom chudoby. Zimániovci dbali, aby sa o tom, že chovajú kozu, nik nedozvedel. Ak náhodou koza zamékala, zbili jej opatrovníkov.

„Nažratá koza neméka,“ vravieval starý otec Zimáni, keď túkol synov.

Kozie mlieko nepomohlo. Syn Pavol zomrel, keď mal tridsať rokov.

Starí rodičia Zimániovci boli bohatí – až do chvíle, kým nepodpísali Ajchlerovi zmenku. Ajchler odišiel do Ameriky a viac ho nebolo. Zimániovci prišli o všetko, čo mali. Ešte aj hnoj im z dvora vyviezli a starej mame Zimániovej fertušku odpásali. Keď to videl Cyril, syn starého otca Zimániho z prvého manželstva, pobral sa i on do Ameriky, že toho Ajchlera nájde. Či ho našiel, to nevedno – už sa odtiaľ nevrátil.

Syn Juraj Zimáni študoval už vtedy v Bratislave právo a jeho brat Štefan medicínu v Prahe. Štefan už, našťastie, končil, ale Juraj musel štúdium prerušiť a zarábať si na živobytie ako učiteľ. Vždy, keď si čosi nasporil, v štúdiu pokračoval. Tak predsa len doštudoval a zaujal významné postavenie v Bratislave. Ešte ako učiteľ sa zamiloval na Záhorí do istej učiteľky. Potom však dal prednosť Nórikinej matke Emílii Patakyovej a rozhodol sa pojať ju za manželku. Pre jeho rodinu to bol slabý argument. Starý otec Zimáni už vtedy nežil, ale Jurajova mama – on ju volal mamička a onikal jej – ostro protestovala a bila sa palicou po drevenej nohe. Vlastnú nohu jej odrezali po akejsi chorobe. Jurajovej rodine sa nepáčilo, že brat jeho nastávajúcej je tútmák. Presviedčali Juraja, že bude mať také isté deti. Nedal sa presvedčiť, rodina ustúpila a bola náramná svadba, ktorá vyvrcholila odchodom Juraja Zimániho na vlak – volala ho povinnosť do Bratislavy. Jeden

svadobčan svadbu aj filmoval, film sa zachoval, opíšeme ho inokedy.

A tak útrapy všetkých predkov viedli k tomu, že Juraj Zimáni a Emília, rodená Patakyová, splodili Nóriku Zimániovú a o tri roky po nej i jej brata Juraja Zimániho mladšieho. Oboch počali v lete, lebo vtedy prichádzal Juraj Zimáni starší z Bratislavy na dovolenku.

•••

Juraj Zimáni býval v Bratislave v slušnom, priestrannom byte ešte s dvoma starými mládenkami. Emília Zimániová žila tristo kilometrov severnejšie v malom mestečku so svojim otcom a bratom v dome po lekárnikovi, najprv bez detí, potom s jedným, neskôr s dvoma. Keď sa Juraj Zimáni a Emília Patakyová brali, bola vojna. Nórika Zimániová sa narodila v martinskej nemocnici, kam jej matku zaviezol majiteľ autobusu Planieta. V celom autobuse sa neviezol nik iný, iba ona a priateľka Melanka, ktorá ju sprevádzala. Juraj Zimáni prišiel do Martina z Bratislavy. Keď sa Nórika narodila, zapálil si na nemocničnej chodbe cigaretu a neprekážalo mu, že už jednu horiacu drží v ruke.

Cesty z Bratislavy do mestečka nemohol Juraj Zimáni pre vojnové časy absolvovať príliš často. A keď už šiel, obyčajne musel veľký kus cesty ísť pešo. Raz tiež tak. Pešo prechádzal cez frontové územie. V Podbieli prenocoval na fare, kde bolo ruské veliteľstvo. Juraj Zimáni sa už od začiatku vojny učil po rusky. V tom Podbieli nemohol celú noc zaspáť. Sviatil mesiac a on sedel pri okne. Zrazu zbadal, ako do dediny dolu vrškom zostupuje nemecká jednotka. Pozobúdza Rusov a tak im zachránil životy. Skamarátil sa tam s kapitánom, ktorý sa volal Mereškov. Vysvetlil mu, kde býva v mestečku, ktoré už bolo neďaleko. Mereškov ho tam aj vyhľadal a daroval mu obrovskú železnú posteľ. Mereškov bol chlap vysoký dva metre a to bola asi jediná posteľ, v ktorej sa mohol pohodlne vyspať. Juraj Zimáni si tú posteľ po vojne previezol do Bratislavy.